

PROWINCJA ANKONA

Ankona to największa prowincja Marche, położona w centralnej części regionu. Łączy nadmorskie tereny z górzystymi obszarami Apeninów, oferując zarówno piękne plaże, jak i malownicze szlaki turystyczne, w tym Park Regionalny Conero. W stolicy regionu, Ankonie, znajduje się jeden z najważniejszych portów morskich we Włoszech.

Ankona - Bazylika archikatedralna św. Cyriaka (*Cattedrale di San Ciriaco / Duomo di Ancona*)

To wyjątkowy zabytek Ankony i całego regionu Marche. Jest położony na wzgórzu Guasco, góruje nad miastem i oferuje wspaniałe widoki na Adriatyk.

Bazylika ma długą i bogatą historię. Pierwotnie na jej miejscu znajdowała się świątynia rzymska poświęcona Afrodycie. W VI w. przekształcono ją w kościół chrześcijański. Obecny kształt zawdzięcza przebudowie z XI i XII w., kiedy to uzyskała swój charakterystyczny romańsko-bizantyjski styl.

Miłośnicy historii i sztuki z pewnością docenią wyjątkową wartość architektury bazyliki. Fasada wykonana jest z białego i różowego marmuru. Wejścia „strzegą” dwa majestatyczne posągi lwów. Wnętrze zachwyca surowymi, ale eleganckimi detalami. Zwracają uwagę liczne kolumny, które według tradycji pochodzą ze starożytnej świątyni Afrodyty. Znajdziesz tu liczne dzieła sztuki sakralnej, w tym freski, rzeźby i ołtarze. Do najbardziej charakterystycznych elementów bazyliki należy jej kopuła, będąca jednocześnie jednym z najstarszych tego typu elementów we Włoszech.

Duomo di Ancona przechowuje cenne relikwie św. Cyriaka, patrona miasta, któremu bazylika zawdzięcza swoje imię. San Ciriaco był pierwszym i bardzo cenionym przez mieszkańców biskupem, który wszelkimi siłami próbował szerzyć chrześcijaństwo na terenie dzisiejszego Marche. Został przez to torturowany i zabity z polecenia cesarza Flawiusza Juliana, dążącego do przywrócenia religii pogańskiej. Ciało męczennika przeniesiono do Ankony, gdzie do dziś znajduje się w krypcie świątyni.

Piazzale del Duomo 9, Ancona

Godziny otwarcia Bazyliki w sezonie zimowym: 08.00–12.00 / 15.00–18.00; w sezonie letnim: 08.00–12.00 / 15.00–19.00. Niestety nie jest podana żadna informacja o tym jakie miesiące zaliczają się konkretnie do zimowych i letnich godzin otwarcia. Żeby nie ryzykować trafieniem na zamkniętą świątynię, warto wybrać się w godzinach, które są wspólne dla obu „sezonów”.

plaża miejska w Ankonie Il Passetto

Grotte del Passetto

Muzeum Dotykowe „Homer” | Źródło zdjęcia: www.museoomero.it (s. 16)

Ankona: plaża miejska *Il Passetto* & *Seggiola del Papa*

Il Passetto to kamienista plaża miejska skryta u stóp klifu. Z centrum Ankony najłatwiej do niej dotrzeć, podążając ulicą *Via IV Novembre*. Spacer tą uroczą aleją prowadzi też do jednego z najbardziej znanych punktów widokowych w mieście. Przed zejściem na plażę wznosi się imponujący *Monumento ai Caduti* – pomnik, który został wzniesiony na początku lat 30. XX w. ku czci ofiar I wojny światowej.

Na plażę można zejść okazałymi kamiennymi schodami lub skorzystać z windy. Jej główną atrakcją są *Grotte del Passetto*. To małe rybackie schronienia, które stały się nieodłączną częścią krajobrazu Ankony. Były budowane przez mieszkańców do lat 60. XX w., a potem dumnie przekazywane z pokolenia na pokolenie. Dziś służą właścicielom jako miejsce do spędzania czasu nad brzegiem morza z rodziną i znajomymi.

Na plaży miejskiej w Ankonie zwróć też uwagę na ciekawe formacje z białych skał, którym mieszkańcy z czasem zaczęli nadawać nazwy, np. *Seggiola del Papa* (☞ fotel papieski).

Via Panoramica, Ancona

Jako plaża miejska jest dostępna przez cały rok. Za to winda, którą można zjechać w dół działa tylko w sezonie.

Ankona: Państwowe Muzeum Dotykowe „Homer”

(*Museo Tattile Statale Omero*)

To unikalne miejsce na mapie kulturalnej regionu Marche, które oferuje wyjątkowe doświadczenie wszystkim odwiedzającym, a szczególnie osobom niewidomym i niedowidzącym, do których jest skierowane. *Museo Tattile* zostało założone w 1993 roku z inicjatywy Roberto Farruggia, który sam jest niewidomy. Jego misją jest udostępnienie sztuki wszystkim, niezależnie od zdolności wzrokowych, poprzez możliwość dotykania eksponatów. To jedno z niewielu muzeów na świecie, oferujące taką formę interakcji z dziełami sztuki.

Kolekcja muzeum obejmuje około 150 reprodukcji słynnych rzeźb i architektonicznych detali z różnych okresów historycznych. Odwiedzający mogą dotykać modeli dzieł sztuki, takich jak posągi ze starożytnej Grecji i Rzymu, renesansowe rzeźby Michała Anioła, a także modele architektoniczne (m.in. Wenus z Milo czy model Partenonu).

Można tu skorzystać z pomocy przeszkolonego personelu, przewodników audio, opisów w alfabecie Braille’a i specjalnie zaprojektowanych ścieżek dotykowych.

Muzeum znajduje się w północno-wschodnim skrzydle *Mole Vanvitelliana*, niedaleko portu miejskiego, charakterystycznej budowli zaprojektowanej przez jednego z największych architektów włoskich XVIII w. – Luigiego Vanvitellego.

Banchina Giovanni da Chio 28, Ankona

www.museoomero.it

Muzeum jest otwarte od wtorku do niedzieli, z różnymi godzinami w zależności od sezonu. Poniedziałki i niektóre święta są dniami zamknięcia. Więcej informacji na stronie internetowej.

Camerano: system jaskiń *Grotte di Camerano*

To zespół rozległych jaskiń o łącznej długości około 30 kilometrów, które tworzą złożony system korytarzy i komór wydrążonych w miękkim piaskowcu.

Groty to nie tylko piękne formacje skalne, ale także ciekawe ślady ludzkiej działalności z dawnych wieków, choć tak naprawdę nie jest znana ani dokładna data, ani cel ich powstania. Istniały co najmniej od czasów średniowiecza, a ich

funkcje zmieniały się na przestrzeni wieków – od miejsc kultu religijnego, przez schronienia w czasie wojen, po magazyny i piwnice. Świadczą o tym pięknie zdobione kaplice, symboliczne płaskorzeźby i detale architektoniczne.

Wstęp jest możliwy tylko z przewodnikiem. Wycieczki odbywają się regularnie w języku włoskim i angielskim. Czas trwania to około 1 h i 15 minut. Ze względu na niską temperaturę i wilgotność w jaskiniach zaleca się zabranie ciepłej odzieży, nawet latem. Trasy są dobrze oświetlone i bezpieczne, ale lepiej założyć wygodne obuwie. Będąc w Camerano, warto sprawdzić na stronie internetowej, czy w grotach organizowane są godne uwagi wydarzenia (np. degustacje lokalnych win).

Piazza Roma 26, Camerano

www.operaturismo.it/grottedicamerano

Grotte di Camerano można zwiedzać wyłącznie z przewodnikiem, a wycieczki odbywają się o określonych godzinach. Ich harmonogram może się różnić w zależności od sezonu. Warto zajrzeć na oficjalną stronę [www](http://www.operaturismo.it/grottedicamerano) lub skontaktować się z lokalnym biurem informacji turystycznej.

Grotte di Camerano | Źródło zdjęcia: www.operaturismo.it/grottedicamerano

5

Castelfidardo: Międzynarodowe Muzeum Akordeonu (*Museo Internazionale della Fisarmonica*)

Castelfidardo we wschodniej części regionu Marche jest uznawane za światową stolicę produkcji akordeonów. Nie bez przyczyny to właśnie tutaj w 1981 roku otwarto Muzeum Akordeonu.

Historia tego instrumentu w miasteczku rozpoczęła się w 1863 roku dzięki Paolo

Sopraniemu, który założył tu pierwszą włoską fabrykę produkującą akordeony. Soprani zainicjował tradycję, którą kontynuowali liczni lokalni rzemieślnicy, przedsiębiorcy i artyści.

Muzeum w Castelfidardo powstało z inicjatywy władz miejskich i lokalnej społeczności. Mieści się w podziemiach odrestaurowanego XVII-wiecznego budynku gminy *Palazzo Comunale*. Wśród eksponatów znajduje się 100 wyselekcjonowanych akordeonów z kolekcji Castelfidardo, liczącej 500 sztuk, wzbogacanej dzięki licznym darowiznom z Włoch i zagranicy.

Na zwiedzanie warto przeznaczyć od około 1-2 godzin. Jeśli jesteś fanem akordeonu, w sklepie muzealnym kupisz ciekawe pamiątki, miniaturki, książki i nagrania.

Via Ciriaco Mordini 1, Castelfidardo

www.museodellafisarmonica.it

Muzeum jest otwarte od wtorku do niedzieli, z różnymi godzinami w zależności od sezonu. Poniedziałki i niektóre święta są dniami zamknięcia. Szczegółowe informacje dostępne są na stronie internetowej.

Chiaravalle: Dom Marii Montessori (*Casa Montessori*)

W Chiaravalle w Marche przyszła na świat jedna z najważniejszych postaci w dziedzinie edukacji. Maria Montessori, urodzona w sierpniu 1870 roku, była pionierką nowatorskiej metody nauczania, która jest stosowana na całym świecie do dziś.

Wizyta w domu Marii Montessori pozwala poznać życie i dorobek naukowy wybitnej pedagogażki, a także zrozumieć i docenić jej wkład w rozwój edukacji. Ekspozycje prezentują zarówno jej biografię, jak i rozwój metody Montessori oraz jej wpływ na współczesne nauczanie. Muzeum oferuje różnorodne wystawy, w tym oryginalne dokumenty, fotografie i przedmioty codziennego użytku. Zwiedzający mogą zobaczyć też rekonstrukcje sal lekcyjnych, które ilustrują metody pracy z dziećmi zapoczątkowane przez Włoszkę.

Dom Marii Montessori w Chiaravalle to obowiązkowy punkt zwiedzania dla wszystkich zainteresowanych pedagogiką i historią nowoczesnej edukacji.

Piazza Giuseppe Mazzini 10, Chiaravalle

www.casamontessorichiaravalle.it

Casa Montessori w Chiaravalle można zwiedzać po wcześniejszej rezerwacji online.

Corinaldo: schody La Piaggia

Jedne z najbardziej rozpoznawalnych schodów w regionie Marche – majestatyczna *La Piaggia* w Corinaldo – to serce miasteczka i jego główna atrakcja. Wspinaczka po 109 stopniach zostaje wynagrodzona wyjątkowymi widokami, które stopniowo ukazują się podczas każdego kolejnego kroku.

W przeszłości *piagge*, od których pochodzi nazwa schodów, były ścieżkami łączącymi różne poziomy, na których wzniesiono miasteczko. Jeszcze w XV w., w miejscu dzisiejszych schodów, istniała stroma, brukowana droga, przypominająca pochylony plac, po którym poruszali się mieszkańcy oraz wozy zmierzające do centrum.

W połowie *La Piaggia* na pewno zauważysz słynną Studnię Polenty (*Pozzo della Polenta*), związaną z legendą o mężczyźnie, który przypadkiem upuścił worek kaszy kukurydzianej do studni i zszedł na jej dno, by go odzyskać. Kobiety z miasteczka zaczęły powtarzać, że mężczyzna je polentę w studni. Stąd wziął się przydomek mieszkańców Corinaldo – *polentari* (🇮🇹 *polenta* – 🇵🇱 kasza kukurydziana).

Na wysokości studni znajduje się inna atrakcja miasteczka – Dom Scuretto (*Casa di Scuretto*), znany z tego, że ma jedynie fasadę. Wiąże się z nim inna legenda, według której pewien mieszkaniec Corinaldo, Gaetano „Scuretto”, szewc i pijak, przepijał pieniądze, które jego syn

schody *La Piaggia* w Corinaldo

przesyłał z Ameryki na budowę domu. Kiedy syn oprosił o zdjęcie postępów prac, Scuretto zbudował tylko przednią ścianę budynku i sfotografował się przed nią. Fasada ta stoi niedokończona do dziś, ponieważ syn, odkrywszy prawdę, przestał finansować tę „nieruchomość”.

Jeśli będziesz w Corinaldo, warto odwiedzić również sanktuarium z relikwiami św. Marii Goretti (*Santuario di Santa Maria Goretti*), młodej dziewczyny kanonizowanej w 1950 r., która zmarła w wieku 11 lat po brutalnym ataku swojego sąsiada.

[Link do lokalizacji w Google Maps](#)